

tedy služební poměr dovolatelův nestal služebním poměrem bez určitého trvání. Také je bez právního významu dovolatelovo tvrzení, že nelze v tom, že souhlasil, by jeho služební poměr trval až do návratu účetního Š-a, spatřovati jeho vzdání se práva na výpověď, poněvadž podle Šu 19 odstavec první zákona o obch. pom. služební smlouvy na určitou dobu uzavřené končí bez výpovědi uplynutím času, na který byly uzavřeny, dovolatel tedy nemaje nároku na výpověď, nemohl se výpovědi vzdáti ani výslovně ani poznatelně, způsobem v Šu 863 obč. zák. uvedeným. Považuje-li dovolatel nesprávným tvrzení odvolacího soudu, že byl dne 8. října 1924 znovu přijat, ani po této stránce není uplatněný důvod dovolací opodstatněn, když je zjištěno, že toho dne byl jeho původní poměr služební zrušen a nahrazen nově ujednaným poměrem služebním, majícím trvati, jak rovněž bylo zjištěno, tak dlouho, dokud se účetní Š. nevrátí ze své zdravotní dovolené.

Čís. 5407.

Pojem obchodů spekulacních a diferenčních. Obchody spekulacní nemusí býti ještě obchody diferenčními. Zapravila-li banka za svého komitenta dluh u jiné banky, nelze vůči její pohledávce ze zápůjčky namítati, že komitentův dluh u původní banky byl dluhem z diferenčních obchodů.

Skládá-li se běžný účet z položek žalovatelných a nežalovatelných, podrží obojí druh položek svou samostatnost v ten způsob, že se navzájem vyrovnají položky žalovatelné s jedné strany a položky nežalovatelné s druhé strany.

(Rozh. ze dne 29. října 1925, Rv I 1605/25.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu namítli žalovaní mimo jiné, že právní jednání, jsoucí podkladem zažalovaných krycích směnek, jest nežalovatelné, ježto šlo o obchody diferenční. Procesní soud první stolice ponechal směnečný platební příkaz v platnosti a odvětil k oné námitce žalovaných v d ů v o d e c h: Diferenčními obchody jsou obchody, při nichž srovnalou vůlí stran jest vyloučeno právo žádati, by bylo skutečně dodáno (odebráno), jakož i vyloučena povinnost skutečně dodati (odebrati) a místo toho jest — výslovně nebo mlčky, konkludentním jednáním — ujednáno, že má býti placen jen rozdíl dvou cen, při čemž stačí, když se úmysl i jen jedné strany nesl tímto směrem a druhá strana věděla o tomto úmyslu a podle něho si počínala, umožňujíc takto svému smluvníku, aby uskutečnil svůj úmysl, docíliti jen kursovního zisku. Zde však nebylo vyloučeno vůlí obou stran, by bylo dodáno (odebráno), aniž vyloučena povinnost dodati (odebrati), naopak, banka v kontokorentu přesně vykazovala prodej i koupi cenných papírů, jakož i výsledky transakcí, které byly efektivně, valutou, nikoliv rozdílem, vypláceny nebo k tíži — podle obratu — připisovány. Nejednalo se zde tedy o placení rozdílu dvou cen, nýbrž skutečného výsledku obchodu ve valutě, nikoli v diferenci. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nutno především vytknouti, že žalovaní, jak se zdá, ještě v dovolacím řízení nejsou si plně vědomi podstaty a právních účinků obchodů spekulacních, stotožňující je mylně s obchody diferenčními. Obchody diferenční jsou ovšem vždy obchody spekulacními, ale spekulacní obchody nemusí býti a nejsou vždy obchody diferenčními. Kdo kupuje cenné papíry, by je dříve nebo později zase prodal a na kursu vydělal, spekuluje sice, ale neprovádí ještě obchodů diferenčních. Docílení kursovních rozdílů (diferencí) jest tu jen účelem obchodu, kdežto při obchodech diferenčních jest kursovní rozdíl (diference) předmětem obchodu. Jen obchody posléze naznačené podléhají zásadám o hře a sázce (§§ 1271 a násl. obč. zák.) a jsou nežalovatelný, nikoli však jiné obchody, spekulacní. Bližší definici obchodů diferenčních podaly nižší soudy ve svých rozsudcích; nejvyšší soud s ní tím spíše může souhlasiti, když se v podstatě shoduje s jeho vlastní ustálenou judikaturou. První soud pak podrobně vyložil, že a proč v tomto případě nešlo o obchody diferenční; soud odvolací zaujal stanovisko opačné. Netřeba zkoumati, zdaž obстоjí právní názor odvolacího soudu. Mnohé nesporné a zjištěné skutečnosti mohly by nasvědčovati opaku. Vždyť žalovaní sami udali, že si prvý žalovaný v září 1921 uložil veškeré cenné papíry v počtu asi 1000 kusů u žalující banky, pokud se týče u její filiálky v J., kde zůstaly uloženy, že se s těmito papíry pustil do spekulace; že banka prodávala papíry u ní se nalézající, kupovala za výtěžek papíry jiné, inkasovala na papíry dividendy, zpeněžovala kupony; při nových emisích akcií vybízela prvého žalovaného k úpisům akcií mladých; že se do počátku roku 1923 počet papírů zčtvěrnásobil a později stoupl až na 13.000 kusů; že když banka hrozila exekucním prodejem papírů, vyjednával s ní prvý žalovaný, by jich neprodávala; že v čase žaloby měl prvý žalovaný u žalobkyně uloženo na 7000 kusů papírů; a že teprve v roce 1925 žalobkyně prodala všechny cenné papíry. Podle rozsudku prvého soudu stalo se dále nesporným, že filiálce žalující banky v B. byly vydány všechny cenné papíry prvého žalovaného, kde zůstaly uloženy až do poslední doby spolu s nově přikoupenými. Vše to mohlo by spíše poukazovati k tomu, že se koupě a prodej papírů děly i dle pravé vůle a úmyslu žalovaného efektivně, že cenné papíry byly skutečně v uschování žalující banky, k dispozici žalovaného, a že mezi ním a bankou nešlo o pouhou hru, jejíž předmětem byly kursovní difference. Ale netřeba zde řešiti oné otázky proto, že, jak i odvolací soud právem zdůraznil, nemá pro tento spor významu rozhodujícího. Neboť — i kdyby bylo šlo o obchody ryze diferenční — a nejen o bezvadné obchody spekulacní — neplynulo by z toho nic ve prospěch žalovaných. Je nesporno, že v září 1921 filiálka žalující banky v H. převzala od tamní filiálky banky Ž. účet prvého žalovaného spolu s cennými papíry (v počtu 1700), vyplativši filiálce banky Ž. její pohledávku 394 871 Kč proti prvému žalovanému, a otevřela tomuto nový účet, na němž dnc 22. září 1921 připsala k tíži oněch 394.871 Kč. Jakého rázu byl účet prvého žalovaného, převzatý od banky Ž., nebylo v rozsudcích nižších soudů zjištěno. Žalovaní v písemných námitkách v té příčině ničeho neuvodli. Teprve v přípravném podání — lze připustiti, že v rámci námitek písemných — označili onen účet jako účet spekulacní, ale ani tu,

ani později v první stolici netvrdili, že pocházel z obchodů diferenčních, a také v dovolání mluví jen o účtu spekulacím. Než, i kdyby již účet u banky Ž. byl pocházel z obchodů diferenčních, neměnilo by to ničeho na věci. Banka Ž. nebyla by v tom případě ovšem mohla zažalovati svou pohledávku 394.871 Kč proti prvnímu žalovanému, ale tento mohl jí beze všeho s právním účinkem zaplatiti (§ 1432 obč. zák.). A když žalující banka založila ho prostředky, by mohl vyrovnati svůj účet u banky Ž., pokud se týče zapravila za něho dluh u banky Ž., může se domáhati zaplacení zápůjčky takto mu poskytnuté, neboť zápůjčka nebyla dána do zakázané hry, aniž za tím účelem, by způsobeno bylo něco nedovoleného (§ 1174 obč. zák.), nýbrž k vyrovnání dosavadního — byť i snad nežalovatelného — dluhu žalovaného (naturální obligace). Že se žalovaný pustil později znovu do spekulací, nečiní ze zápůjčky, dané k zaplacení starého dluhu, zápůjčku do zakázané hry. První debetní položka na účtu, jež žalující banka nově otevřela prvnímu žalovanému, byla tudíž položkou bezvadnou, platnou a žalovatelnou. Později byl účet rozdělen na dva účty — účet hypotekární a účet běžný (reportní) — a vedle nich byl veden účet třetí — účet korun rakouských. Žalování ovšem tvrdí, že šlo jen formálně o několik účtů, v pravdě že byl účet jediný a jednotný. I to lze jim přiznati, aniž tím čeho získají. Kdyby šlo o účet v pravdě jednotný, v němž byly též vyúčtovány obchody diferenční, měla by se věc tak, že by účet obsahoval jednak položky bezvadné, žalovatelné — zápůjčku 394.871 Kč a příslušenství (úroky atd.), — jednak položky závadné, nežalovatelné — pocházející z prováděných obchodů diferenčních. V takovém případě běžný účet (kontokorent) nejeví obvyklých účinků, záležejících v tom, že se jednotlivé platy nekonají na určité pohledávky, že jednotlivé pohledávky se neúčtují na určité vzájemné pohledávky a nemohou samostatně býti uplatňovány, nýbrž že se občas vyúčtuje a vyšetří zůstatek (saldo) ze všech plnění obou stran a takto zjistí, kdo z obou stran jest věřitelem a kolik má k pohledávání. Tomu vadí různorodost jednotlivých položek — žalovatelných a nežalovatelných, — které tudíž v takovém případě nesplynou, nýbrž podrží svou samostatnost tak, že se navzájem vyrovnají jen žalovatelné položky s jedné strany a položky nežalovatelné se strany druhé (srv. Staub-Pisko čl. 291 § 18 a). V případě projednáváním vykazoval by tedy jednotný účet ve prospěch žalobkyně — vedle sebe — jednak žalovatelnou pohledávku ze zápůjčky 394.871 Kč, o níž nebylo zjištěno, že byla zaplacená, jednak nežalovatelný požadavek z obchodů diferenčních. Poněvadž pak ona pohledávka převyšuje zažalovanou částku 250.000 Kč, a žalobní směnky byly, jak zjištěno, žalobkyni dány ke krytí pohledávek, které žalobkyni vzejdou z jakéhokoliv důvodu, zejména z poskytovaného úvěru, jest směnečný nárok po právu a byl směnečný příkaz platební právem zachován ve své moci.

Čís. 5408.

Lze povolití exekuci na jmění veřejných společníků pro pohledávku za veřejnou obchodní společností, ohledně níž bylo zahájeno řízení vyrovnací.

(Rozh. ze dne 29. října 1925, R II 329/25.)